

Pomožne števila v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v skladu s cenami iz kolone (78 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov max. po 40 cent. — Omenice, natriva, poslanice in vabila po L 1., oglasi denarnih zavodov max. po L 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročeni na reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Florijana Asilkega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uradnica v upravi 11-57.

Rešitev jugoslovenske krize 2. maja

Narodna skupščina se sestane 3. maja
vedno večjem ozemlju. Vsled tega da mora
tudi propasti.

Zaplentev premoženja

BEOGRAD, 23. Na ukaz notranjega ministrstva in v smislu predloga ministrstva rosvote so začele politične oblasti v Vojvodini z razpustom vseh organizacij, vkljuenih v novoavarskem »Kulturbund«.

Remoženje centrale in podružnic, arhivi a blagajne so bili zaplenjeni, lokali zapeatani. Denar je bil deponiran pri političnih blasteh.

Ljuba Davidović je izjavil beografskemu opismniku novosadskega Deutsches Volks-latta, da je treba obžalovati postopanje lade, ki je pričela z razpustom Kultur-

...tunda. Dandinja »Semoupravna« graja iz
Lube Davidovića, ki popolnoma dis-
valificira njegovo domoljubje ter je sle-
bila zgolj iz strankarsko-politično-taktnih
razlogov. »Semoupravna« nasprotno naglaš-
ja, da je razpust sledil iz popolnoma uteme-
ljenih razlogov, ker je imela vlada na-
zadopolgo zadostne dokaze o delovanju
Kulturbunda. List daje tudi opozarja na
delovanje voditelja Nemcev posl. dr. Krat-
ke pred vojno v Bosni, ko je nastopal prot
Pravstvu »Prosveta« in srbskemu učitelj-
stvu. Voditelj Nemcev zasleduje sedaj tudi

V vladnih krogih so uverjeni, da doba Pašić takoj po pravoslavnih velikonočnih praznikih, t. j. dne 2. maja, mandat za sestavo voline vlade. Narodna skupščina se sestane 3. maja, nakar se razpusti. Kot drugo možnost rešitve krize pa navajajo, da bi se nadaljevala posvetovanja z načelniki parlamentarnih skupin do 3. maja. Tadan pa bi se v zbornici prečital ukaz o odreditvi skupščine za nedoločen čas.

BEOGRAD, 25. V pariski reviji »Mercure de France« objavlja bolgarski publicist Memanov razgovor z Radićem, o priliki katerega je Radić med drugim izjavil tudi sledeče: »Mi smo republikanci in federalisti, Srbi pa so monarhisti in centralisti. Mi imamo različno psiho, tjo, različno zgodovino in različne navade. Mi smo kulturni narod, dočim se Srbi še do danes niso otresli balkanskih upravnih metod. Od nas se zahteva, da zavrzemo lepe in čiste roke, ki jih imamo. Proti taki politiki se bomo borili z vsemi mogočimi sredstvi. Obvladali smo Madžarsko, a obvladamo tudi Srbijo.« Koncem razgovora dodaja Memanov, da je dokazano dejstvo, da se

je med Radicem in Todorom Aleksandrovičim dosegel sporazum o vzajemni pomoči. Radić je kategorično izjavil, da bo Hrvatska na srbsko diktaturo odgovorila s tem, da ne bo hotela plačevati davkov, da se ne bo odzivala vojni dolžnosti in da bo bojkotirala upravne urade.

BEograd, 25. Opozicijsalni krogi so zopet vznemirjeni vsled vesti, da je Radić listu Cankove vlade »Demokratskega zboru« izjavo, v kateri poveljuje srbskim bolgarskega in hrvatskega seljaka, če da sta kulturna, dočim je srbski seljak lovak in nekulturen ter večer rob z zahtevu po

Popoldanski sprejemi in odhod

BENETKE, 26. Včeraj proti 14. uri so začela prihajati v kraljevo palačo obla stva, da se poklonijo kralju. Med prvim je prišel patriarh kardinal La Fontaine, ki je bil sprejet z vsemi častmi, ki priti

Od tu se je kralj odpeljal v motornem čolnu v palačo zveznega kreditnega zavoda za obnovo Beniči, kjer mu je predsednik Maks Ravā razložil poslovanje

zavoda, ki si je stekel toliko zaslug za obnovo, po vojni prizadetih dežel. Po poslovlitvi je šla pot zopet na trg sv. Marka med ponovnimi manifestacijami tisočlavalne množice. Kralj je šel do vrha stolpov sv. Marka in občudoval dolgo časa divnega razgled po vsej laguni. Po povratku se je vršilo v kraljevi palači dvorno kosilo ozirom krogu.

Kralj zopet v Rimu
RIM, 26. Davi se je kralj povrnil iz Benetk.

FIRENZE, 26. Ministarski predse

Mussolini je prispel v Firenze ob 13⁴⁵. Na postaji ga je med drugimi osebnostmi sprejel on. Carlo Del Croix, vojni pohabljeneč, ki je slep na obe oči. Ministrski predsednik je predvsem stisnil roko strojevodjem, ki so vozili vlak. Železničarji so bili vsi fašisti. On, Mussolini se je nato odpravil v avtomobilu na prefekturo. Pred prefekturo je godba 92. legije zaigrala fašistovsko himno "Giovinezza". Mussolini se je zahvalil meščanom za viharno pozdrave, nakar se je nastanil v palači "Riccardi".

Mussolini je prispeel v Firenze, da prisostuje otvoritvi invalidskega doma. Po leg tega se bo Mussolini udeležil zborovanja vojnih invalidov, ki se bo vršilo mestnem gledališču. Na tem zborovanju interesa in ugleda države pred našim ljudstvom in svetom, ki glasno uveljavlja načelo pravice tudi malih in šibkih! Našemu ljudstvu naj odvzame žgodo zavest, da je s svojimi pravicami in najvišjimi interesi postavljeno za — afriške kolonije.

Brland brani v govoru svoja vladna politika

PARIZ, 26. Skrutinij od 11. maja — je
ekel Briand v svojem volilnem govoru —
o zgodovinskega pomena za francosko
republiko. Te volitve bodo odločile usodo
Francije za več let in bodo globoko upli-
vale na ves svet. Potrebno je, da izide iz
volilnih žar triumfirajoča republika, zve-
ta francoskim revolucionarnim tradici-
jam. Le tako se bodo učinkovito zavrnila
brekovanja Nemčije, ki toliko govori o
francoskem imperializmu. Najstrašnejša
uč za Francijo bi bila dames osamljenost,
da ji je povzročila že toliko nesreč v letih
1815 in 1870.

Brjand je nato branil svojo politiko kot ministrski predsednik tekom vojne in po njej. Spominjal je na to, kar je naredil, da je prišil Nemčijo, da je priznala versalsko mirovno pogodbo, protestiral je proti razbijanju tistih, ki hočejo postavljati primere med njegovo in Pomcarjevo politiko z ozirom na porursko zasedbo. Pod njegovo vlado je Nemčija plačala na račun reparacij 25 milijard mark v zlatu. Vendar pa je Brjand priznal, da bi moglo Nemčija ustaviti plačevanje tudi v slučaju, da bi on ostal na vladi, ter da bi bil tako prisiljen odrediti iste sankcije, kakor jih je odredil njegov naslednik.

Ako je bio on, Briand, proti Poincareju vprašanje davkov, ako je volil proti gotovim davkom, se je to zgodilo le za to, ker mora po njegovem mnenju davčni vijak pritiskati tam, kjer je denar, tako da davek ne upliva na cene živil.

Prenos trupel v Franciji padlih Italijanov v domovino

PARIZ, 26. Jutri bo nastopilo svojo poslednjo pot 322 trupel italijanskih vojakov, ki so padli v Franciji tekom vojne. Pri tem priliki bodo izkazane zemskim ostankom teh vojakov na svečan način časti v Parizu, Dijonu in Chamberyju ob navzočnosti zastopstva francoske vlade in častne stotnije. Vsa italijanska oblastva in italijanske naselbine, kakor tudi odlični cerkveni dostojanstveniki se bodo udeležili teh patritiojanskih obredov.

Potreba žrtev nesreče pri Bellinzoni

Helferich na zadnji poti v domovino
BELLINZONA, 26. Včeraj se je vršila pogreb Helfericha in njegove matere, ki sta bila žrtev strašne železniške nesreče na križišču S. Paolo pri Bellinzoni. Pogreba se je udeležila velika množica in tudi nekateri člani Helferichove družine. Rakvi sta bili odpeljeni na postajo, odkoder bosta prepeljeni v Nemčijo.

BERLIN, 26. Kakor hitro je prispela v Berlin vest o železniški nesreči pri Bellingu, zoni, je zavladalo v krogih nacionalistične stranke veliko vznemirjenje; kajti znano je bilo, da se je imel duševni vodja stranke, bivši minister Helfferich povrniti iz Italije z istim vlakom, ki se je ponesrečil. Helfferich bi moral namreč imeti svoj prvi volilni govor v sredo v mestu Hanau. Ko je pozneje prispela vest, da sta bila med žrtvami tudi Helfferich in njegova mati, so nacionalisti nikakor niso mogli sprijazniti z mislijo, da so zgubili človeka, ki je bil določen, da postane minister, v slučaju, da pridejo nacionalisti na vlado.

Helfferich je bil že za časa vojne vicekancler, in se je vedno nagibal k desnicam. Do l. 1904. je bil profesor za gospodarstvo na vseučilišču v Bonnu. Poleg profesorstva je bil tudi izvrsten politik, ki ga bodo nacionalisti zelo težko nadomestili. Helfferich je kandidiral kot nosilec liste v več okrožjih pri sedanjih volitvah. Kot njegov namestniki se imenujejo von Tirpitz in Schlände-Schöningen.

Za novo veliko univerzo v Pragi

PRAGA. 26. Pomanjkanje primernih vsučeliških prostorov za predavanja in njihova raztresenost po vsej Pragi kliče že več časa po potrebi za zgradbo nove velike k. univ. Ta načrt se bo menda v kratkem uresničil. Načrt za veliko novo češko univ., ki bo obsegala dve velik. glavni zgradbi, je izdelal znani češki arhitekt prof. Kotiera, ni ga pa mogel povsem izdelati, ker je lani sredi svojega del. umrl. Po njegovih mislih je letos dovrš. projekte arhitekt Ladislav Machen. Začelo se je že z zidanjem, ki bo trajal najmanj 6 let. Nova češka univ. bo stala na bregu Vltave v bližini češkega parlamenta.

Jubilejni ciklus Smetanovih oper

PRAGA, 26. Praško «Narodni divadlo» je začelo uprizarjati cikel Smetanovi oper o priliki jubileja velikega češkega skladatelja. Opere se bodo uprizorile p vrsti, kakor so nastale.

Državni proračun sovjetske Rusije

MOSKVA, 26. Finančni komisariat sovjetske vlade je te dni objavil podrobno državne proračuna za sovjetsko Rusijo za leto 1923-1924. V primeri s proračunom iz leta 1922-1923 se opaza, da so se direktni državni dohodki zvišali v zadnjem letu. Prvič se nahaja v zadnjem proračunu postavka o dohodkih od industrijskih podjetij, kateri iznašajo 23.768.800 rubljev, t. j. 1 % vseh navadnih dohodkov. Za potrebe kmetijske gospodarstva je bilo izdanih 47 milijonov rubljev. Celokupni proračun predvideva primanjklaj 350 milijonov rubljev.

Komisija Društva narodov za razorožitev v Pragi

ZENEVA, 26. Društvo narodov je objavilo naslednje poročilo: Posebni oddelke komisije Društva narodov za razorožitev se bo sestal danes v Pragi, kjer bo nadaljeval s proučevanjem načrta za pogodbo, ki bi uredila vprašanje proizvodnje municije in vojnega materiala.

Amerika bo pomagala Nemčiji

PARIZ, 26. Listi poročajo iz New Yorka, da kroži tam glas, da se namerava ustanoviti sindikat bankirjev, ki bo stavljal na razpolago novi nemški emisijski banki večje vsote denarja. Za prvo silo bi sindikat posodil banki 500 milijonov dolarjev.

Plavajoče razstave na Donavi

DUNAJ, 26. Več avstrijskih podjetij namerava ustanoviti družbo za podonavsko propagando sejmov. V to svrho se bodo urejale plavajoče izložbe raznih industrijskih proizvodov. Parniki te družbe bodo vozili s stalnimi izložbami po vsej Donavi in po Črnem morju tja do Turčije. Družba razpolaga z začetnim kapitalom 4 milijarde avstrijskih kron. Pričakuje se, da bo družba na mnogo pripomogla za gospodarsko zblizanje med podonavskimi državami.

Pismo iz Argentine

Argentinija in slovenski izseljenci
General Paz, v marcu 1924.

Kljub brezštevnilnim opominom po naravnih različenjih listih v Julijski Krajini in Južni Ameriko sploh, da si poišče kruha zase in za svoje. Omenjenih svaril ljudstvom najraje niti ne čita, ker misli v svoji nevednosti, da se skriva za temi vestmi delavski krizi v Južni Ameriki bojazet, da se Jul. Krajina ne bi pesteru prazniti in bi se s tem škodovalo ostalemu narodu.

To nikakor ne more biti točno. Če bo anektiranem ozemlju vedno manj življenjskih možnosti, se bodo pač morali izseliti. Ravnotako Slovenci kot Italijani ali Furlani. Potem se sklicujejo izseljenci tudi na pisma nekaterih, ki pišejo, da se jim godi v Južni Ameriki dobro in da so poslali, da pa bodo poslali domov v kratkem denar za preživljanje. Vsebinsa večine teh pismen nikakor ne odgovarja resnici in prav redno so, ki v resnici kaj prislužijo. Argentini ni za slovensko delavstvo, naj si bo kvalificirano ali pa nekvalificirano. To se lahko reče tudi o Braziliji, Uruguaju, Paragvaju, Čile, Venezueli, Kolumbiji in drugih državah. Vprašajte o razmerah ljudi, ki so se pričeli sedaj vračati v vedno večje število, ker so videli na lastne oči, kaj niso hoteli verjeti častnikom. Vsi ti so srečnejši so večinoma nasledili razni agentom, ki so jim zagotavljali sijajne plače, pa celo milijone. Kaj je Južna Amerika oz. Argentinja? Nič drugega, nego velikanska pustinja, v kateri prebiva samo 7—8 milijonov ljudi. V tej pustinji se izgubita Jugoslavija in Italija kot kapljici v morju. In kaj hočete po teh pustinja? Res je, da leži v tej zemlji mnogo pravnih rodnih zakladov, ali kaj, če ni kapitala, da bi se jim spravilo na dan. Je petrolejskih jám v Newqenu in Comodoro Rivadariji, ali tam je treba delati za slab plačo kot živina. Teh par mest, ki imajo države v Južni Ameriki, nimajo ne kake industrije ali vsaj ne vpoštevamo vredne. Se celo svoj petrolej (nafto) dajemo rafinirati v Severno Ameriko. In ta mest, so tako prenaseljena z izseljenci, ki so po večini brezposelni, da je žalostno.

Omenjati je treba, da se je priselilo v enem letu samo italijanskih državljanov nad 90.000. Kaj pa druge narodnosti, ki prihajajo tedensko s 2 ali 3 parniki, niso plačeni kot sardele. Če ima izseljenec kake sredstev in malo sreče, mu agencije pokažejo skrbno delo po železnihskih progah v Tucumanu, Salti ali celo na čilenski meji. Vendar pa tudi tam ni kaj posebnega. Delavstvo mora spat v zemljatih kočah, kritih za silo s travo in koliko jih je, životarijo, izpostavljeni vremenskim vplivom, po šotorih. Hrana je tam zelo draga, ker zahtevajo almalceniji za svoje blaginje kar hočejo. Druge pošiljajo v apnenice. La Cumbre, Calero itd. v Cordobsko provincijo, kjer ne zaslužijo več kot 2.50 centov 3 peze na dan, kar bi odgovarjalo 17—18 liram. Največ, kar odvzame delavstvu vsako možnost zaslužka, so nestalna dela, prihranek je treba za vlak, ki je tukaj zelo drag. Govoril sem z ljudmi, ki so 2, 3, 4, celo 4 leta, in ko je bilo treba vsled bolezni ali drugih opravkov v mesto, so si morali izposoditi pri tovarishih stajajo v copate, in to se godi celo pri Italijanih, o katerih se menda ne more reči, da niso skromni pri jedi. Tisoče je takih, ki bi si želeli tega življenja, najraje vrnilo zopet domov, ali nimajo sredstev.

Najvec menda, kar mika izseljence
Južno Ameriko, je »blizina«
Ameriko. Med Južno in Severno je sam
ozek prekop, ki mu pravijo Panama,
taz smo v deželi dolarjev. Na zemljepisni
se zdi res blizu ali v resnici je stvar ma
drugačna. Kdor bi se hotel lotiti te po
bi moral brusiti pete najmanj par let. Tu
bi ameriški vizum se tu ne dobi tako la
ko, kakor navadno trde agenti v Evropi
temveč šele po parletnem nepretrganem
bivanju. Drugi računajo s Kubo ali
Meksiko. Tu jim lahko postrežem s št
vilkami. Iz Buenos Airesa stane parnik
Manzanilo, Meksiko, 450 peзов (3000 li

brez razred seveda. Pri izstopu v Meksiko je treba imeti v žepu — 200 amer. dolarjev, kar znaša tudi ca 4.800 lir, in dovolj kafe vedno ni v Združenih državah. Pot v Kubo je edino čez Valparaiso, Čile, in iz Buenos Airesa do tega pristanišča se porabi za vlak nad 160 pezo. Parnik stane v Kubo 280 pezo in pri izstopu je treba pokazati organom 50 dolarjev. Tudi ta pot stane približno 4000 lir in da se pride v Florido, ki je že v Združenih državah, je treba prebrsti še ca 240 km morja, kar tudi ne bo tako lahko.

Edini, katerim bi se še nekako pripotočilo Argentinijo, bi bili poljedelci, ki bi pa morali imeti 3—5000 pezo kapitala (20—35.000 lir). Če ne bi imeli nesreče s kobilicami, ki jih je vsako leto ogromno,

bi lahko ta svoj imetek v vsakem letu podvojili ali potrojili, ker je zemlja precej rodovitna in je ni treba preveč obdelovati. Brez sredstev pa ni niti misliti na zemljo.

Kdor namerava še kljub vsemu temu v Argentinijo ali pa kako drugo državo Južne Amerike, svobodna mu pot, ali svetujem mu, naj se raje premisli. Če mu že doma valed pomanjkanja dela ni obznanja, naj se izseli v kako drugo državo, kjer so razmere bolj civilizirane in za pošteno delavstvo bolj ugodne. Južna Amerika je še premlada in še premalo industrijska država, da bi se slovenskemu delavstvu, ki je vajeno rednih razmer, moglo priporočiti priseljevanje.

Z. G. Jug, novinar.

Duševno preosnavljanje Rusije

Ruska revolucija ni samo temeljito pretresla gospodarskih in socialnih temeljev ruske družbe, ampak tudi duševnost ruskih množic. Kadar govorimo o ruski tragediji, tedaj imamo navadno pred očmi le oni del naroda, ki je z revolucijo prišel ob svoje gospodarske in socialne privilegije: to so bili graščaki, bogati plemiči in intelektualci. Navadno se tu pozablja ruski mušič, ki je vendar hrbtnica naroda. On je živel v gospodarski sužnjosti in v duševni temi. Njegova duševna otopelost in ravnodušnost sta prišli v pregovor. Premalo se je poudarjalo, da je bila ta duševna otopelost le posledica njegovega žalostnega gospodarskega in kulturnega stanja, ker se ni za njegovo uspevanje nihče brigal. V tem pogledu je ruska inteligenca mnogo zakrivila, še več zamudila. Prepada med njo in ogromno množico ruskih kmetov trpinov in tlačanov je bil tolik, da ni bil ruski mušič več sprejemljiv za ruske ruske inteligence pod vodstvom Kerenškega. Ni čuda, če je verjel le onim, ki so mu največ dajali, in ki so odkrito nastopili proti »buržujem«.

Boljševiki so torej s privoljenjem in sodelovanjem ruskega kmeta izvedli revolucijo na gospodarskem polju. Toda ti hipni uspehi jih niso omamili. Dobro so se zavedali, da je treba revolucijo tudi v duševnem oziru poglobiti. Zato je bila ena glavnih nalog ruskih boljševikov razširjanje in poglobljanje za ruskega človeka novih socialističnih idej. Ruska vodilna družba komunistov si je nadelala težko nalogo izpremeniti tudi duševnost množic ter jo usmeriti v komunizem.

In kljub raznim umikom, ki jih je moral komunizem napraviti vsled nevdružnih gospodarskih razmer, je ostala dogma komunizma še vedno vodilni motiv sovjetske kulturne politike.

Na čelu prosvetnega komisarijata stoji že šesto leto zelo sposobni in idealni Lunarski. Prosvetni komisarijat si je nadel nalogo: iztrebiti analfabetizem. V ta namen se ustanovljajo šole, tečaji, potovalne šole itd. Pri tem se učitelji uspešno poslužujejo kinematografa in raznih grafičnih pripomočkov. Ni dvoma, da je v tem oziru ruska vlada že dosegla lepe uspehe kljub raznim prav velikim težkostim. Tudi ostale višje šole so se reformirale in gledališče in umetnost sta deležni istotako državne pomoči; reči se more celo, da je država takorekoč socializirala umetnost.

Če pomislimo, kaj je bil pred vojno ruski mušič v kulturnem oziru, tedaj si moramo tudi predstaviti, kakšno gigantsko nalogo si je nadelala ruska sovjetska vlada, ko se je lotila prosvetnega dela v kmetijskih množicah. Razume se, da je po naših pojmihi današnja izobrazba Rusije še prav pomanjkljiva, toda začetek je storjen in napredek pojde v kvadratnem razmerju dalje.

Veliko težavo povzroča sistem. Boljševiki so najprej staro podirali in šele nato začeli po svoje zidati. To velja istotako za vse šole, posebno za višje, ker osnovnih šol je bilo itak razmeroma malo.

Boljševiška vlada je izpremenila šolske načrte, vpeljala nove knjige ter nastavljal novo učiteljstvo komunističnega prepričanja. Šola je torej tudi v sovjetski Rusiji politikum. S tem so ruski boljševiki izpodrinili iz šol prejšnjo rusko inteligenco, hoteč izpodrinili z njo buržujsko duševnost. Nova inteligenca, ki prihaja iz sedanjih šol, je torej vzgojena v popolnoma drugačnem duhu, in prejšnja buržujska inteligenca je obsojena v smrt naravnim potom, ker ji manjka naraščaj. To se imenuje »proletarizacija višje šole« in se strogo izvaja. Tudi sredi šolskega leta se vrši »čiščenje« toliko med dijakom kot med učiteljem. Dijaki, ki so na glasu, da niso komunističnega ali socialističnega naziranja, se izključijo iz šole, a tudi mnogi učitelji in profesorji izgube službo, ako kažejo protiboljševsko tendenco.

Nadomestitev z marksistično neobrazovanimi in prežetimi profesorji je bila splošna težava. Zato so boljševiki poskrbeli za naglo dopolnitev komunističnega učiteljstva. Vseučilišča so se razdelila v posamezne zavode, ustanovili so tako zvezne delavske fakultete, ljudska vseučilišča, pedagoška semenišča in »zavod rdeče profesure«. Poleg vseh teh zavodov pa se naraščaj novega srednje- in visokošolskega učiteljstva pripravlja na poklic v socialističnih akademijah.

Seveda se boljševizirajo predvsem šole in predavanja onih znanosti, ki so v stikih z državno oblastjo, kakor modroslovje, nacionalno gospodarstvo, zgodovina, pravica, vzgojeslovje itd. Tehnične, prirodoslovne in medicinske stroke so manj podvržene boljševiziranju prvič zato, ker ne morejo te znanosti državi nič škoditi, tudi če ni učiteljstvo komunističnega naziranja, in drugič, ker bi četudi časno zapostavljanje teh strok udarilo državo samo. Toda

pri zgoraj omenjenih znanostih se vrši boljševiziranje dosledno in brezobzirno, boljševiki zasledujejo z vso energijo proletarizacijo teh šol in znanosti.

Na ta način hoče sedanja vladavina v Moskvi zatreti še zadnje ostanke protirevolucijske energije. Brez inteligence z »buržujsko« duševnostjo je vsaka revolucija nemogoča, dalje pa se utrjuje na ta način sovjetski režim, ki vceplja sovjetsko ideologijo v še sveže možgane delavske in kmetijske mladine. In v tem pogledu za more prosvetni komisarijat zaznamovati velike uspehe. Naraščaj modernih intelektualcev v Rusiji že misli drugače kakor »buržujski« zapad. Ta mladina je kvas nove Rusije, v njenih rokah je bodočnost ruskega naroda. Že ta okolnost bi bila sama zase zadosten dokaz, kako malo upanja morejo imeti nasprotniki sedanjega režima v kakšno protirevolucijsko gibanje. Čez nekaj let pa ne bo več izobraženih protirevolucionarcev, ker so jim sovjeti iztrgali vzgojo iz rok in oblikujejo po svoji volji duše ruske mladine.

Ni torej dvoma, da se duševni prevrat ruskih množic še dalje in vedno globlje izoblikuje in da bo po desetih letih ruska družba popolnoma drugačna tudi v duhovnem oziru. In s to novo duševnostjo množic bo moral računati vsak državnik ali morebitni revolucionar, sicer ne bo našel odziva v narodu.

Prosvetni komisarijat si prizadeva dati vsemu prosvetnemu delu v šolah in tudi zunaj nje praktičen značaj. Zato so ruske šole, kolikor jih je, prave delovne šole. Mladina se direktno vzgaja in uči za praktične poklice. Še nikoli se ni v ruski mladosti tako malo filozofiralo in tuhtalo in kritiziralo kakor danes. Malo besed, dosti dejanj, to je geslo današnje mladine, ki se je vrgla z vso verno na delo.

Tudi to je razumljivo. Ruski boljševiki so posredno ali neposredno poglajali po svetu skoraj vse umstvene delavce Rusije in znanosti so se osamljeni. Nastale vrzeli je bilo treba hitro zamašiti. To se pa da doseči le s praktično vzgojo in praktičnim učenjem, odtod delovna šola. Tudi tu je dosegel sovjetski prosvetni komisarijat velike uspehe. Danes so skoraj v vseh uradih državnih in pokrajinskih sposobni in praktično izvežbani uradniki komunistične duševnosti. Istotako se izpopolnjuje in inženirski naraščaj vseh strok in vseh stopenj, in lahko se reče, da je zgornja plast sedanje ruske družbe v velikem delu že zboljševizirana.

Naglica, s katero so boljševiki hoteli dopolnjevati manjkajoče intelektualne delavce, je tudi razumljiva, če pomislimo na strašna razdejavanja, ki jih je svetovna in še bolj meščanska vojna prizadejala ruskemu gospodarstvu. Brez denarja, brez delavcev in blokirani so sovjetski državni hoteli, da ustvarijo nove komunistične delavce za državno politično in gospodarsko ogrožje nove ruske družbe.

Med socializirane predmete spada tudi ruska knjiga. V svojem boju proti analfabetizmu je sovjetska država pričela izdajati dela vseh ruskih velikih pisateljev po jako nizki ceni. Državno založništvo (Gosizdat-gosudarstveno izdatelstvo) je v milijonih in milijonih izvodov vrglo na knjižni trg dela ruskih leposlovnostnih in znanstvenih pisateljev. V tej široki zasnovani knjižnici dobiš za malo ceno tudi velika in nekdaj tako draga znanstvena dela znamenitih ruskih učenjakov. Ruskim študentom ne manjkajo torej knjige za učenje, dokler se omejujejo na rusko slovstvo. Zunanje knjige seveda so zelo redke in drage. Tega je predvsem kriva večletna blokada.

Veliko pažnjo posvečajo prosvetne oblasti muzejem. Danes ima v vsakem večjem mestu Rusije lepe muzeje, ki so izpopolnjeni s privatnimi zbirkami. Tudi zasebne zbirke so boljševiki zaplenili in te zbirke so postale državna last in pomnožile muzejsko bogastvo ruskih mest. V Petrogradu in Moskvi pa so iz prejšnjih carskih, državnih in privatnih palač, v kolikor ne služijo drugim javnim namogam, napravili še mnogo novih muzejev, ki so zelo dobro negovani in upravljani.

Odvč bi bilo naštet celotno prosvetno delo sedanje ruske prosvetne uprave. Ako je delo še v povoju, so v mnogem krive razmere, ki se ne dajo brez nobenega večjega namaha odstraniti. Veliko hitreje napreduje prosvetni napredek v mestih, ki bodo še dolgo dajala pečat ruski kulturi. Toda ni dvoma, da se bo izobrazba širila tudi med kmetijske množice in bo v nekaj letih tudi kmet aktivno posegel v politično življenje Rusije. Nič več ne bomo govorili o otopelosti ruskega mušiča, ki se ne zanima za javno življenje in ki ždi in pije vodo v svojih od ljudi in Boga pozabljenih selih, kakor je bilo to poprej. Naj se sovjetski vladavini očitajo še take napake in krivice, ene zasluge pa ji ne bo mogel nihče od-

reči, te namreč, da je prebudila ruskega mušiča iz večstoletnega duševnega spanja in ga vrgla morda celo sebi v škodo, na površje družabnega valovanja in napravila iz njega prej ali slej svetovni faktor. Ta dragocena pridobitev za veliki ruski narod nam bo še bolj očitna šele čez nekaj let, toda sadovi se že kažejo in opravičujejo veliki in krvavi pokret ruskega boljševizma.

Novodobarlem

«Volitve so bile za nas prva velika šola». Tako ugotavlja goriska »Nova doba« na prvem mestu v svoji številki od 17. aprila. Ali ni to priznanje — erškano? Z velikim gromom in ropotom so se predstavljali našemu ljudstvu kot edino pravi in modri javni učitelji in edino pošteni politični voditelji. Sedaj pa prihajajo s priznanjem, da so s temi volitvami absolvirali še le — prvo šolo! Tako se nam zdijo, kakor da gredo ravnokar — s tablico in kredico v roki — od pouka v prvem razredu osnovne šole. Le popoln nerodno more zagrešiti take nepravilnosti, kakor jih vidimo v tozadevnem njihovem članku. Naše ljudstvo bi jih moglo sedaj vprašati z vso pravico: kako dolgo bodo trajale vaše politične študije, da postanete res zreli? Kakaj lačni osel, da trava zraste. Če med tem naše ljudstvo pogine narodno, kulturno in gospodarsko, ne bo njihova krivda! Saj so še le — v prvi šoli!

In česa so se naučili v svoji »prvi veliki šoli«? Da tujmo! »Pokazalo se je — tako pripoveduje »Nova Doba« — s kakšno omahljivim volilnim materialom imamo opraviti! V svoji »prvi veliki šoli« so torej doznali nekaj, kar že davno ve vsa ostali svet. Vsa njihova politična zgradba med slov. ljudstvom je sestavljena iz »omahljivega materiala«. Stebri neomahljivi! Če bi bili gospodje pri »Novi Dobi« nekoliko manje domišljivi in če bi imeli nekoliko bistrejši vid za resničnost, bi morali že davno videti to. V svoji politični družbi imajo n. pr. nekake zelo glasne in rokoobornega človeka — nekdanjega avstrijskega žandarja — ki se je v času vojne kilil po Švici kot avstrijski ogleduh proti Italiji! To je zares omahljiv element, ki bi tudi danes — če bi se razmere tako zasule — z lahkoto zamenjal črno srajco s kako — drugo, kakor je storil, ko je stopil v družbo »Nove Dobe«. Saj je sam rekel, da je le »zamenjal srajco« in ni nič drugega!

Gospodje pri »Novi Dobi« priznavajo torej: ali da so oni sami tuji v svoji lastni politični družbi in da ne poznajo svojega »materiala«, ali pa da jih moralna kakovost tega »materiala« — ne ženira! Če velja ta poslednja alternativa, je to zares značilno tudi za njihovo politično kakovost in moral!

No, to bi mogli mi na vse zadnje smatrati kot notranjo stvar njihove družbe, ki naj jo razčistijo sami med seboj in — drug z drugim. Ne bi nas zanimalo dalje.

Vendar jih moramo udariti po prstih radi grobije, ki so jo zagrešili v istem svojem članku. Glede te grobije pa jim že ne moremo priznati kot olajševalno okolnost dejstvo, da hodijo še le v prvo šolo, da so torej — nevedneži! Kajti tudi politični abecedar mora vedeti, da je demagogija glasno početje. »Nova Doba« podaja svojo razlago za tisto »omahljivost«, ki jo je spoznala še le sedaj v svoji »prvi veliki šoli«. Modrije namreč: »Ta omahljivost je posledica tiste politične vzgoje, ki so jo podedovali Slovenci od avstrijskih časov sem. Navajeni živeti v državi, v kateri je vsak narod vlek vodo na svoj mlaj, ni nič naravnostnega kakor nadaljevanje te izrecno cehitne politike«.

Tu je namen demagogije očitiden, na dani. Ne obtožuje morda samo »omahljiv materiala«, marveč govori o Slovencih, torej o naši narodni skupnosti. Gospodje v Rimu naj vedo, da je naš narod alaj že prej prežet od avstrijske duševnosti in avstrijskega mišljenja in da se te duševnosti in tega mišljenja ne iznebijo nikdar! To so napisali pri »Novi Dobi«, ker vedo prav dobro, da obtožba z »avstrijskantsvom« pomeni za obtoženo črno piko v rimskih knjigah. Zato je jasen in proračunjen namen prevodnikov pri goriskem listu: nezanejalni element so Slovenci — le po njih! Državni izdajalci so, ker »vlečejo vodo na svoj mlaj«! Po pravici in resnici povedano: Slovenci vlečejo z vso pravico vodo na »svoj mlaj«, ker zahtevajo tudi v Italiji svoje politične in narodne pravice! To najzakovitoš božbo našega naroda — najbolj opravičeno pred Bogom in vsem poštenim in pravičnim svetom — bi hoteli novodobarji denuncirati v Rim kot avstrijskantsvo in nasprotnost proti državi.

»Nova Doba« pa se ni zadovoljila le s to, že samo na sebi dovolj druz denunciacijo. Podrtala jo je še debelejša. Pile dobesedno: »Jasno se je pokazalo, da so slovenski zastopniki tukajšnje politike prišli« — »sestavne in bistvene« dela tuje zemlje politike, ki hoče obdržati svoje evaze korenine tu pri nas, dokler ne napoči ura osvete! Tu bi bil na mestu znani vsikil sedaj pokojnega tirolskega poslana v dunajskem parlamentu: pljuj!

Potem govori »Nova Doba« o nekkih »novih pesmih«, ki da se rade pejojo ravno ob navzočnosti »naših ljudi« — pristaže »Nove Dobe«, in dostavlja, da izjave o lojalnem državljanstvu služijo slovenskim politikom za »pokrivalo njihove jugoslovanske vesti! To smradno denunciacijo je »ovčala« »Nova Doba« s krvavim žaljenjem našega zavednega, poštenega in znanjega ljudstva s tem, da ga označa kot »vrle junake, ki so se po dnevu volitev potepali od hiše do hiše in opravljajo danes posel rabljeni nad omisi, ki si hočejo pridobiti pošteno domovništvo v državi, kateri sedaj pripadamo«.

Le čut studa mora vzbujati take denuncijantske grobije. In da je novodobarjem res le namen, da očrniše naše ljudstvo pred vlad in da nahajajo italijansko jevanost proti njemu, kaže dejstvo, da so svojo gnusobno probitili tudi v italijanskem prevodu.

Le lažna duša, ki nima prav nobenega spoštovanja pred resnico, more trditi, da slovenski zastopniki označajo našo narodno manjšino kot »sestavne in bistvene del tujezemne politike«! Mi pravimo in bomo vedno pravili le, da smo sestaven del jugoslovanske etnične skupnosti! Prav tako kakor so Italijani v Dalmaciji sestaven del italijanske etnične skupnosti, ne da bi jih radi tega kdo označal za »rabljene«!

Pripomnimo naj še, da Nova Doba« očita »hujskame in podizanje fanatizma«, ker govorimo o nasiljih proti našemu ljudstvu. Po mnenju takih »slovenskih« ljudskih voditeljev bi moralo torej naše ljudstvo mirno in brez pritožbe prenašati vse krivice in trplje-

nje in še poljubljati — gorjačo, ki pada po njem! Le tako si more — kakor uči novodobarsko poštenje — pridobiti »pošteno domovništvo v državi«! — Rob bodi naše ljudstvo in nikar ne »navajaj vode na svoj mlaj« — na mlaj svoje nesporne pravice! Kajti to je — »avstrijskantsvo«! A to je istovetno z izdajstvom na italijanski državi!

O »rabljih nad poštenimi ljudmi« govori »Nova Doba«. Tisti pa, ki so v Rihemberku na najurovejši način postopali z res poštenim

NASI PRAVOSLAVNI BRATJE praznujejo danes vstajenje Kristovo. Hristos vzkresel! Želimo jim iz srca vesele in srečne praznike.

Spremembe na tukajšnjem jugoslovenskem konzulatu. Dosedanji jugoslovenski konzul svetnik poslanstva g. Svetozar Rašić je zapustil tukajšnji konzulat zadnje dni meseca januarja t. l. Na njegovo mesto je prišel te dni g. Dušan Stepanović, do sedaj prvi tajnik pri poslanstvu v Bernu (Švica). Po odhodu g. Rašića in do prihoda novega konzula je vodil tukajšnji jugoslovenski konzulat podkonzul g. Miloje D. Smiljanić.

Preuredba fašizma

Akcija za notranjo preuredbo fašizma je v polnem razmahu. Ves tisk razpravlja o nji in fašistovska glasila pojasnjujejo namene, ki jih zasleduje ministrski predsednik Mussolini s to reorganizacijo svojih zvestih borcev. »Piccolo« piše na pr. »Notranja organizacija fašistovske stranke se vrši istočasno z določnimi odredbami, ki jih je dala vlada, da se odpravijo nezakonnosti in nasilstva. Znatna pomembnost se pripisuje sklepu velikega sveta, da se odpravi mesto glavnega političnega tajnika stranke. Ta sklep se tolmači v smislu, da se odpravi taka nevarnost osredotočenja oblasti v eni osebi. V istih krogih sodijo, da bo imel novi direktorji nalogo, da raztegne organizacijo stranke na periferijo. Večji del pokrajinskih tajnikov izgubi svoje funkcije, ker hoče strogo uveljaviti nezdravo inost take službe z nalogo poslanstva. Med njimi je tudi posl. Farinacci, eksponent skrajne tendence, ki pa je očitno v manjšini«.

Ta pojasnila o namenih notranje preuredbe fašistovske organizacije vsebuje tudi za nas nekaj zanimivosti, ki jih moramo podčrtati.

Prva bi bila ta, da je poslanec Giunta, ta naš dobri znanec, oddisjen od mesta glavnega tajnika fašistovske stranke, ker nočejo osredotočiti v njem preveč moči.

Druga zanimivost bi bila v ugotovitvi, da je tendenca »skrajnosti«, katere predstavnik je poslanec Farinacci, torej najbolj razgreta struja (če prav razumemo), sedaj v manjšini. To bi bil znak, da ti skrajneži postajajo neprijetni tudi g. Mussoliniju, in da je zato izdatno pritisnil, da uveljavi svojo voljo.

Glavni moment v pojasnilu pa je naglašanje, da te preuredbe imajo namen preprečiti nadaljne nezakonnosti in nasilstva. To naglašanje vsebuje priznanje, da so se dosele res dogajale nezakonnosti in nasilstva, ki jih Mussolini noče več dopuščati. Torej ne samo kaki brezpomembni »cicidentni«, kakor jih je »Piccolo« vedno hotel označati.

Slednjič so dobili s to preuredbo, oziroma nje glavnim namenom, od g. Mussolinija po zohet tudi — goriski novodobarji! Nas označajo kot hujskače, ker govorimo o nezakonnostih in nasilstvih s poštenim namenom, da bi bila odvzeta od našega ljudstva ta nadloga. Sedaj pa prihaja g. Mussolini sam s svojo preuredbo fašistovske organizacije in priznava, da so bile nezakonnosti in nasilstva in da je to grda stvar, ki se ne sme dalje dopuščati. O Mussoliniju pač ne bodo mogli reči, da hoče hujskati slovensko ljudstvo proti fašistom. To je druga obetna lekcija, ki so jo dobili novodobarji iz Rima. Prva je bila, ko je Mussolini zaprl njihovu glavarju vrata do vladne liste.

Namene te preuredbe fašistovske organizacije spremljamo mi s zadoščenjem. Seveda na predpostavki, da je resno mišljeno in da se tudi resno in strogo izvede. Naj pride naše ljudstvo vsaj od te strani do oddiha, ki ga je tako zelo potrebno.

Čudne šolske razmere v Bregu

Lani so vaščani iz Mačkoli z vso verno pripravljali šolsko poslopje v lastni vasi, da ne bo treba njihovim otrokom hoditi v čez pol ure oddaljeno Dolino ali pa v Osp. G. komisar Scialpi je zagotovil vaščanom, da jim bo preskrbel takoj učno moč; čim bodo izvršili potrebno popravilo šolskega poslopja. Toda ostali so začetkom tega leta nemalo razočarani. Čeprav je od novega leta poslopje pripravljeno ter ga je komisija pregledala in našla v redu; čeprav se je g. komisar zanimal za našo šolo — vendar se ni dosedaj od šolskega nadzornika Cosianija (Kocjančica) in od šolskega skrbništva še imenovala nobena učna moč.

Razjarjeni vaščani so že pred par meseci sklenili, da ne pošljejo svojih otrok nikamor v šolo razen v lastno, in tako ne zahaja preko 50 otrok nikamor v šolo. Človek bi mislil, da se bo šolska oblast radi tega kaj pobrigala; toda še zmešča se ne. Slovenci so pač državljani 3. in 4. kategorije. Za javlje je bilo takoj vse urejeno in preskrbljeno, seveda ker je šola z lahkim učnim jezikom.

Za novi laški šolski vrtec v Dolini, ni nobenih zaprek, čeprav so s težavo vlovili 16 otrok, potem ko so še g. župnika silili, da mora v cerkvi omariti otvoritev in po možnosti priporočiti to najnovejšo pridobitev za Dolino.

Dajte nam, kar nam gre po božjem in

mladeničem in s tem povzročili smrt njegove nesrečne matere in ki so pozneje uprizarili istotam gonjo po hišah, da so ljudje v gluhih noči in v strahu bežali iz hiš na polje — tisti pa so, seveda, sama angeljsko-medolna bitja! Tako uči novodobarska moral!

»Nova Doba« nam kliče, da smo do golega razkritja. Če bi pa mi ne poznali novodobarjev že poprej, bi jim zaklical sedaj s tisočkratno pravico: razgaljate ste popolnoma vso svojo ogabno goloto!

DNEVNE VESTI

naravnem pravu; saj za davke nis ne pov zabite. — Več očetov iz Mačkoli.

Nova agltacija proti učiteljski »Zvezi«

Paolo Olivieri, tajnik gor. fas. zone, je razposlal na vsa šolska vodstva goriskega okraja cirkulnico, s katero vabi učiteljstvo v učiteljski fašistovski-nacionalni sindikat.

Iz okrožnice in pristopnice je razvidno, da hoče sladkobesedni organizator učiteljstva popolnoma uiniti v strankarsko politično službo.

G. šol. nadzornik Rubbia je že pred letom poskusil zvabiti učiteljstvo v sindikat in kar ni njemu uspelo, hoče za vsako ceno izvršiti tajnik fašistovske organizacije. Gosp. Olivieri je veliko na tem, ker bi si s to pridobitvijo utrdil svoje stališče in olajšal svoje plemenito raznoročnovalno delo.

V vesti, da se mu slovensko učiteljstvo odzove, je že sklicaj ustanovi shod za dne 1. maja ob 11. uri v dvorani Vittoria. Poznamo naše učiteljstvo in smo uverjeni, da ostane zvesto svoji vzvišeni nalogi in odgovori vsiljivemu »organizatorju« vsaj tako, kakor je odgovorilo g. šolskemu nadzorniku.

Učiteljstvo je gotovo uvidelo, da ga hočejo s tem privariti ob ves vpliv in ugled pri našem ljudstvu in popolnoma zaslužniti. Zakaj ne organizira g. Olivieri italijanskega učiteljstva v stari domovini, katero je ostalo zvesto svojim starim učiteljskim organizacijam? Zakaj se ne potruži v Trst, kjer je italijansko učiteljstvo odgovorilo tamošnjim fašistovskim organizatorjem, da je zadovoljno s svojimi organizacijami in mu ni mar za novo sindikate.

Slov. učiteljstvo ima svoje stanovske organizacije, ki delujejo nad pol stoletja — tem raj ne delajo ovir, pa bo vse dobro. Slovensko učiteljstvo, ponudi, da te hočejo zapeljati, diskreditirati, da jim bo služilo kot neznajčno v posmeh.

To je cilj, katerega hočejo doseči!

Karl Klinar in njegov grob v Ribnici na Dolenjskem

Prejeli smo: Lansko leto sem bil po opravih v Ribnici. Ogledal sem si trg; bil sem tudi v cerkvi, videl sem prelepi tabernakel, zares lepo mojstrsko delo! Hotel sem si tudi ogledati na Strabčevi rojstni hiši spominsko ploščo slavnega, Goricanom osebno dobro znanega učenjaka — slavista patra Stanislava Škrabca, v podružniški vasi Hrovača. Tukaj je tudi pokopališče. Spomnil sem se na ranjega gospoda Karla Klinarja, kateri je več let služil kot župnik v Šturjah. Umrl je 1. marca 1923. Po posredovanju blažih src sem prišel do njegovega častitega groba. Kako me je zabolelo, da ta imenitni gospod skladata, buditelj in dobrotnik slovenskega naroda itd. nima niti še nagrobnega spomenika! Pokojnik je živel v Ribnici hudo, trdo življenje v skrajnem pomanjkanju. Težko butaro svoje starosti, 87 let, zraven še skoro popolnoma slep — tudi slisal je malo — je nosil vdano do svojega zadnjega vzdihla. Smrt ga je rešila neznošnih spon. Sedaj gleda, zdravih oči, slavo onih v Boga srečnih, ki so se trudili in žrtvovali za druge. Nič ni imel, ničesar ni zapustil nego vzgled, ki nas drami na delo in spominja, da naj ga posnemamo.

»Et absterget Deus omnem lacrymam ab oculis sanctorum, et mors ultra non erit, neque clamor, neque dolor erit ultra, quia prima abierunt.« (Apoc. 21. 4.)

»Bog posuši vse solze svetnikov, smrti ne bo več, niti žalovanja, niti vpitja, niti trpljenja, ker vse je že prešlo.«

Slovenski narod, osebno vi, dobrobrčni Vipavci, hvaležnost nas veže: Zbirajmo doneske, da mu postavimo iz hvaležnosti vsaj skromen nagrobni spomenik! Bog daj, da bi ta poziv človekoljubja in hvaležnosti padel na rodovitno tla! To bi bilo trajno v čast našemu narodu kot znaten dokaz, kako znamo spoštovati naše narodne dobrotnike!

Rodoljubni doneski naj se pošljejo č. župnemu uradu v Šturjah.

Spomini

Kako je pokojni gospod Fr. Rozman župnik na Proseku, blagoslovil velikonočni kruh v Gabrovcu leta 1851). — L. 1851. je bila velika noč ali ozem den 20. aprila ravno vakar letos. Ta dan je bilo lepo vreme in vstajenje se je vršilo jutraj zjodej v najlepšem redu, posebno ženski spol je bil lepo opravljen in lepi kmetijski, enolični okoliški opravi. Škoda, da te prelepe noše ni več! Po vstajenju so se blagoslovljala jedila v cerkvi. Slovenska peta maša se je vršila potem še le ob 10. uri.

Po vstajenju je se podal pok. župnik Rozman, katerega imajo farani še dandanes v najboljšem spominu, v Gabrovec blagosloviti kruh. Navadno so šli strežniki z njim. Eden je nesel mašno obleko, drugi kotliček z blagoslovljeno vodo, tretji svečo itd. Dečki so si napolnili želodec z božimi darovi, močje tudi z vinom, potem so še le skedli duhovniku. Med temi je bil tudi 11 let stari Andrej Naberger, rojen l. 1840., brat pokojnega viteza Ivana Nabergerja. — Ko so prišli do Božjega polja, 1 km daleč od Proseka, so začeli sekati jajca (pirhe), s krajcarji. Pri tem je nastal prepri med njimi in nesreča je hotela, da so zvrnili kotliček z blagoslovljeno vodo. Kaj narediti sedaj! Nazaj ne morejo, ker se mudi do gospoda, ki je že čez 1 km pred njimi, in ta se že gotovo jezi, da ni še dečkov. — Kaj naredijo z vite glavic! Bil je tam tal in napolnili so kotliček s to vodo ter šli v dani v božjo voljo v Gabrovec. Gospod pa je imel že šibo v roki, da bi jih namazal; bil je namreč srdit čez mero. Kar naenkrat

je začela peti kukavica; začel je šteti in šteti in zapela je ravno »47 botov«. Kdo je bil boljši vesel nego gosp. Rozman? V tem nam je minila jeza, sibo je vrzel proti in dečki niso bili topeji, potem se le se je bil obelkati ter je blagoslovil kruh z vodo iz kaša. Andrej Naberger bi imel sedaj 84 let. Večina isto-vrstnikov od tega slučaja so v srečni večnosti, tako, da ne ostane sedaj drugega nego spomniti na minule dni pred 73-timi leti, kateri so bili gotovo srečnejši nego dandanes.

Društvene vesti

Srednješolska skupina Soidb. Danes popoldanski izlet v Repentabor. Zbirališče ob 13.30 (ena popoldan) pri tramvajski postaji v Rojano. Vabljeni so tudi prijatelji društva. — Vodstvo.

Sentjakobska »Čitalnica« priredi prihodnjo nedeljo prvi pomladanski izlet v Velike Zablje na Vipavskem. Izleta se lahko udeležijo vsakdo. Ker bodo izletniki potovali v udobnih korijerih, je vsem dana prilika, da se brez vsakega truda ogledajo krasno vipavsko dolino v pitani pomladanski odeji. Vožnja tja in nazaj s kosilom vred stane 20 lir na osebo. Kdor se želi udeležiti izleta, naj se čimprej prijavi v gostilni DKD pri Sv. Jakobu, Campo S. Giacomo št. 5.

»Deseti brat« na Kontovelu. V kratkem ponovno dram. odsek Mlad. društva »Prosveta« Sv. Jakob Jurčič-Govekarjevo ljudsko igrvo v dvorani na Kontovelu. Podrobneje v četrtični številki.

M. D. P. — Sv. Jakob. Danes v nedeljo izlet. Zbirališče pri cerkvi. Odhod ob 13.30. — Odpor.

M. D. P. — Sv. Jakob. Jutri v ponedeljek običajni društveni sestanek na stari poljici. — Odpor.

Planinsko društvo v Trstu. Redni društveni sestanki se bodo vršili vsako sredo ob 20.30 v lanskih prostorih.

Delavsko podporno društvo (bolniška blagajna) bo imelo v nedeljo, 27. t. m., svoj redni občni zbor v svojih društvenih prostorih v ul. Romagnia št. 26, II. — Dnevni red: 1) Pozdrav predsednika, 2) čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora, 3) Tajniško poročilo, 4) blagajniško poročilo, 5) poročilo računskih pregledovalcev, 6) volitve novega odbora, 7) razno. — Začetek ob 9.30. — K obliži udeležbi vabi odbor.

Podružnica »Sol. Dr.« pri Sv. Jakobu naznaja, da se vrši danes ob 10 dopoldne njen občni zbor v dvorani »Del. Kons. Dr.« Campo S. Giacomo 5, po sledečem dnevnem redu: 1) Nagovor predsednika, poročilo tajnika in blagajnika, 2) Poročilo pregledovalnega odbora, odseka šolske refleksije in otroške vrtnarice, 3) Volitve odbora in pregledovalcev računov, 4) Volitve delegatov za skupščino osrednjega društva, 5) Slučajnosti. Kakor smo zadnjič vabili vse dobrotnike naše mladine, tako vabimo danes vse one stariše, katerih otroci dobivajo hrano v soli, da se gotovo udeležijo občnega zbora.

Popoldne ob 4 nastopijo v dvorani DKD gojenci in gojenke otroškega vrta po sledečem sporedu: 1) Pozdrav: Marica Stepančič, 2) Vrt, pesem; 3) Zima, deklamacija; 4) Pot v nebesa, samogovor; 5) Barčica, pesem; 6) Vrt, deklamacija; 7) Sladkosodni Tonček, prizor; 8) Gozd, pesem; 9) Stankova smrt, Dr. Kette; 10) Darežljivi otroci: Marica Stepančič — igrice. Med sporedom svira na glasovir g. Almir Kette-jeva. Odbor pričakuje polnoštevilne udeležbe!

Športno društvo »Adria«. Nogometni odsek ima danes redne vaje. Šhajališče in odhod ob 7 h jutraj izpred DKD pri Sv. Jakobu na prostor. — Načelnika.

Danes se vrši na športnem prostoru pri Sv. Ivanu, zanimiva nogometna tekma med tržaško »Edero« in nogometnim društvom »Bologna« iz »Bologne«. »Bologna« je ena izmed prvih italijanskih nogometnih čet. Pričetek ob 16. uri.

Iz Skednja. Podružnica »Solskega društva« v Skednju priredi v nedeljo dne 4. maja t. l. pomladansko veselico, pri kateri bodo nastopali gojenci tamonjega otroškega vrta s petjem, igrice in deklamacijami. Opozorjamo naše občinstvo že sedaj na to prireditve.

Iz tržaškega življenja

Dve tatinski podjetji. Predsinočnjim so se meznari zlikovci s pomočjo ponarejenih ključev vtihotali v stanovanje trgovca Vitaliana Baumann, stanujočega v ulici Giotto št. 11. Baumann je bil začasno odsoten s svojo družino, zato so imeli zlikovci lahek posej. V dveh sobah so vse prevrgli, vlomili omare in pobrali iz njih najboljše obleke in perilo; preiskali so tudi nekatere predale, kjer so našli nekoliko zlatenine. Nato so jo zlikovci natihoma odkurili z natlačenimi culami. Bili so še tako skrbni, da so zaklenili vrata stanovanja za seboj.

Pozneje se je Baumann vrnil domov in odkril tatvino; doglal je, da so ga zlikovci oskodovali za 3500 lir. Prijavil je tatvino na policijskem komisariatu v ulici G. Brunner.

Podobnega obiska je bil deležen uradnik Viktor Vergna, stanujočega v ulici Istituto št. 27. Neznani zlikovci so se vtihotali v njegovo stanovanje, obstoječe iz štirih sob, od katerih sta dve v podzemju. Pobrali so večjo množico perila, zimsko suknjo, zlato verigo s priveskom in znaten znesek denarja, ki so ga našli v sobi podnajemnika Josipa Cataruz-

ja, katerega so ukradli tudi 300 lir vredno obleko.

Vergna je prijavil tatvino na orožniški postaji v ulici Rossetti.

Novorodeni padec starke. Kuharica Katarina Cirielli, stara 66 let, stanujoča v ulici Guardia št. 15, je bila včeraj popoldne žrtv hude nezgode. Hotela je odstraniti nekatere volilne epake, nalepljene nad vratni gostilne Borri, v ulici Guardia, kjer je zaposlena. V to svrhu je stopila na lestvo. Toda starica je bila očitno preneokretna za plezanje, kajti nenadoma je izgubila ravnotežje ter padla z lestve na tla tako nesrečno, da si je na kompliciran način zlomila levo nogo pod kolonom ter se počila po stegnu.

Ponesrečenka je bila prepeljana z javno kočijo v mestno bolnišnico. Sprejeli so jo v kirurški oddelk.

Nos si je razbil. Sinoči okoli 21. ure se je zatekel v mestno bolnišnico 18-letni težak Salvatore Buffolini, stanujoč v Skednju št. 970; imel je precej hudo rano na čelu in par prask po čelu. Mladenček je povedal, da je šel preko nekega zemljišča v Skednju; v temi se je spakljal in padel z obrazom na kup bodičaste žice.

Književnost in umetnost

Gostovanje jugoslovenskih umetnikov v Italiji

Kakor smo javili že včeraj, pridejo v mesecu maju Jugoslovenci kancertirati v Italijo, Italijani se pa podajo v Jugoslavijo. Eden prvih takih koncertov se bo vršil v torek v dvorani »Circolo Artistico«, ul. Coroneo, 15 kjer se bo producirala prva jugoslovenska umetnica na goslih gospa Brandt-Pelikan iz Maribora, ki si vsled svoje skromnosti in vključ svojih spretnosti ni še izvojevala posebnega slovesa izven mej svoje države, pač pa je znana jako dobro v Beogradu, kamor je bila že večkrat povabljena, da koncertira pred najodličnejšim občinstvom. Tudi Zagreb jo sprejema vsakokrat z velikim navdušenjem. Za prvimi koncertom se bo vršil drugi vokalni, ki bo, kakor se nam zdi, nekaj posebnega. Kot revanša Brandt-Pelikanovemu koncertu se poda »na turnejo po Jugoslaviji« Cesare Barison, obče priljubljeni tržaški violonist. Vrše se tudi že pogajanja za gostovanje znanega tenorista gospoda Macneza Umberta, ki je bil glavni steber v letošnji sezoni v tukajšnjem mestnem gledališču »Verdi«. Upati je, da bodo pogajanja uspešna, da bodo vse te prireditve imele čim boljši gnotni in morali uspeh.

Violonistinja Fani Brandt-Pelikan bo na svojem koncertu, ki se bo vršil v torek v veliki dvorani »Circolo Artistico«, nastopila s sledečimi točkami: 1. Brahms: Sonata v g-durju op. 78; 2. Paganini: Wilhelm; Koncert v d-durju; 3. a) Čajkovski: Serenata melancolique; b) Dvořak-Kreisler: Humoreska; c) Kreisler: Caprice Viennois; 4. Wieniawski: Fantazija Faust. Spremljal bo na klavirju prof. Aleksander Costantinides. Začetek koncerta ob 20.30.

DAROV

Bazovski »partnerji« darujejo L. 16.— za »Š. društvo«, ker se je Karlo opek dočel že 8 L, zadovoljna France in Toni 5 L, Rudolf ker mu je šlo narobe 3 L, Karlo na krivih poteh 5 L, in vedno korajžni Vincenc L 3, skupaj L 40.— Zasebniki, društva posnemajte naše vrle Bazovce. Ni ga sestanka kjer bi se ne spomnili tega prekoristnega društva. Srčna jim hvala!

Posojilnica in hranilnica na Opčinah daruje L. 25 za »Solsko društvo«. V isti namen daruje g. Rudolf Valentič L 5 kot najdeni denar.

Kot preostanek računa v rojanskem »Konsumnem društvu« daruje g. Majcen L 5 »Solskemu društvu«.

V 98 številki Edinosti z dne 24. t. m. se je vrnila želja pomota. Rodoljub v rodoljubnem trgu niso darovali 1157 L temveč 1175 L.

Veselo omizje v gostilni Kraljič v Boljuncu daruje L 17 za podružnico »Solskega društva« v Skednju. Isti podružnici darujejo A. Merlak L 10 Angela Sancin mesto cvetja na grob Danila Sancin-Drežal L 5, Opara L 3 Josip Vek-jet L 3.— Srčna hvala vsem!

Mali oglasi

V BLIZINI Trsta (na trgu) na prodaj hiša z 12 prostori, gostilno, žganično, mesnico in trgovino. Cena po dogovoru. Naslov pri upravnistvu. 478

ZIBERNA, ulica Battisti 20, lika vzorno ovratnike, zapestnice in srajce. 490

ZIBERNA, ulica Battisti 20, čisti kemično obleke. 491

ZIBERNA, ulica Battisti 20, čisti zastore. Cene zmerno. 492

CUNJE plačujem po 50, vreče po najvišjih cenah. Babič, Molino Grande 20. 488

RAD BI ČITAL »ISTARSKO RIJEČ« IN VEM, KJE SE PRODAJA. — Če hočeš čitati »Istarsko Riječ«, obrni se na knjižarno in papirnico J. Štoka v Trstu, via Milano 37, in tam jo dobiš. Posamezna številka stane le 20 centezimov. 458

HIŠA z vrhom, v Gorici, se proda. Ponudbe pod »Goi« na upravništvo. 489

PREDNO PRODATE zlato in srebro, vprašajte cene veliko zlatarno — urarno via Giacinto Gallina 2 (nasproti hotela Moncenio). Velika izbira ur. Popravila. Cene nizke. 13/2

MOTORNO KOLO »Frera« 8—10 HP. v popolnem stanju, sidecar, proda za L 6000.— Kojanec, Nabrežina 496

ZBOGAR G. Via Molino grande 14 II. lika srajce, ovratnike, zavese itd. Cene zmerno. Postrežba na dom. 493

TESACE za železniške hlode itče Stenović, Via Milano 22/I. 495

POROČNA SOBA, predvojno delo, orehova, masivna, se proda za polovično ceno. Corso Garibaldi 29 vrata 6. 494

VILA, majhna, s 4 prostori, v Sv. Križu, se odda ali proda po zmerni ceni. Naslov pri upravnistvu. 497

KUJARICA, samo sa dobrom preporukom i potpuno vična posla traži se za odmah. Prijaviti se 1, Piazza Venezia I. sprat levo u utorak ili sredo od 10—12. 497

DEKLICA petnajstletna itče službe; zna vsa domača dela. Ruggiero Manna 12, Jernejčič. 498

KRONE, srebro, zlato in platina kupujem. Plačam več kot drugi. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 46. 25

SLUŽKINJA, večša vseh hišnih del in nekoliko kuhanja, poštena, z dobrimi sprječili, se sprejme. Plača dobra. Villa Emilia, via Commerciale 353. 480

BRIVNICA, na prometnem kraju, v sredini mesta, dobro vpeljana, se proda za L 5000. Pojasnila daje A. Banfič, Flame, Leopardi 5 brivnica. 481

ISCEM izvežbanega vrtnarja, ki se popolnoma razume pri evetlih, sadnem drevju, trtah in zelenjadnem nasadu, za oskrbovanje in urejevanje vrta, nekaj ur na dan ali nekaj dni v tednu. Plača stalna čez zimo in leto po dogovoru. Ponudbe pod »Vrtnar« na upravništvo. 483

PREVOVRSTNA MODISTKA ima krasno zbirko klubovk ter sprejema popravila; cene konkurenčne. Piccolomini 8. 484

DEKLE, pridno, se itče. Gostilna, via S. Lazaro 7. 478

PIANINO ali glasovir v vsakem stanju, kupi uglaševalec Andrej Pečar, Trst, Via Molino a vapore 3, II. Sprejema vsa popravila in uglaševanje po zmernih cenah. 6

G. DOLLINAR, Trst, Via Ugo Polonio št. 5 (prej Via Bacchi) Telefon 27-81, uvoz izvoz. Velika zaloga papirja za zavijanje, pisalnega i. t. d. papirnatih vretic ter valčkov raznih velikosti lastnega izdelka. 30

ZLATO, srebro, briljante, plača po najvišjih cenah, Periot. Via S. Francesco 15, II. 26

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Nizke cene. Zdravnik na razpolago. Govori slovensko. Slavac, Via Giulia 29. 306

Naša zavarovalnica "UNION"
je največja svetovna zavarovalnica
Dejanski kapital Fr. 20 milijonov, zav. kapital v veljavi čez 70 milijardov Fr.
Ustanovljena 1826.
Generalni zastopnik
AVGUST RAVNIK - GORICA
Corso V. E. 28, I. 444
— Zastopniki se še sprejemajo. —

LIUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Glavnica in rezerva Dinarijev 60.000.000.—
Telefon: 5—18, 22—08
PODRUŽNICA V TRSTU
CENTRALA V LJUBLJANI
Glavnica in rezerva Dinarijev 60.000.000.—
Telefon: 5—18, 22—93

Obreštuje vloge na vložnih knjižicah po 4%, na tekočih računih po 4 1/2% vezane vloge po dogovoru. — Prejema DINARJE na tekoči račun in jih obreštuje po dogovoru. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle.

Podružnice:
GORICA, Brežice, Celje, Černomelj, Kranj, Maribor
Najprikladnejša zveza z Jugoslavijo
Blagajna je odprta od 9 1/2—12 1/2, in od 14 1/2—16
Podružnice:
Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split

Obirno in kons. društvo pri Sv. Ivanu št. 910

vabi na

redni občni zbor

ki se bo vršil
dne 8. maja 1924, ob 18. uri, v lastnih prostorih.

DNEVNI RED:

1. Poročilo tajnika in odobritev letnega računa za l. 1923.
2. Poročilo načelnika in nadzornišva.
3. Volitve odbora.
4. Volitev nadzornišva.
5. Slučajnosti.

OPOMBA: Ako občni zbor ne bo sklepčen, se bo vršil isti pol ure pozneje in bo sklep ob vsakem številu navzočih. (896)

POHIŠTVO vsake vrste

Popolne sobe in posamezne železne postelje in postelje kakor tudi tapetovano pohištvo. Najzmernejše cene. 124

Ermano Brod - Via Felice Venezian 7

Ker občni zbor, sklican za 26. aprila t. l. ni bil sklepčen

vabi
Tržaška posojilnica in hranilnica
registrovana zadruga z omejenim poročtvom na

XXX. redni občni zbor

kateri se bo vršil in ki bo sklepčen ob vsakem številu navzočih zadrudnikov
v sredo, 7. maja
ob 4. uri popoldne v lastni hiši via Torre bianca 19, I. nad.

DNEVNI RED:

1. Letno poročilo in potrjenje letnega računa.
2. Razdelitev čistega dobička.
3. Poročilo o gospodarstvu z rezervnim zakladom.
4. Razni predlogi.*
5. Volitev načelnika.
6. Volitev nadzornišva.

TRST, dne 27. aprila 1924. Načelnistvo.

* § 50. Vstak zadrudnik sme pri občnem zboru staviti predloge, kateri niso na dnevnem redu.

O teh predlogih pa občni zbor ne more precej sklepati, ampak le odloči, če se sploh vzamejo v pretres ali če se morajo izročiti posebnemu odboru ali nadzorništvu, ali pa načelnistvu, da se o njih poroča v bodočem občnem zboru. Ti predlogi se morajo postaviti na dnevni red bodočega občnega zbora.

GIUSEPPE SPECHAR - TRST

Via S. Caterina 7, vogal Via Mazzini
naznanja cenjenim odjemalcem, da je prejel (10)

veliko izbero tu- in inozemskega blaga
za moške in ženske obleke po konkurenčnih cenah
Specijaliteta: ANGLEŠKO in ČEŠKO BLAGO

SEMENA, KRMILNE PESE, KORENJA, DETELJE, TRAVE i. t. d. i. t. d. kakor tudi vsa VRTNA in CVETLIČNA SEMENA, prvovrstna, zjamčena, prodaja

SEVER & Comp.

Trst, Via Machiavelli št. 13
Na željo pošiljamo letošnji cenik brezplačno. (31)

Pozor kmetovalci!

Tvrška

„Vinoagraria“

v Gorici, via Carlo Favetti št. 6 (za hotelom »Tri Krole«)

prodaja klajno apno, bisulin, cevi iz gumija, trake in nože za cepljenje trt, ličje, ročne in nahrbtnne žeplevnike francoske trvdke »Vermorel«, vinske tehtnice, zamške, azbest, steklenice za vzorce vina, aparate in kozarce za vkuhanje sadja i. t. d. — Popravlja bolna vina, oziroma daje nasvete in potrebne snovi v to svrhu.

JUST UŠAJ,
oenotehnik in agronom. (397)

JELEN milo SCHICHT
je
MILO previdne gospodinje

*) § 50. Vstak zadrudnik sme pri občnem zboru staviti predloge, kateri niso na dnevnem redu.

O teh predlogih pa občni zbor ne more precej sklepati, ampak le odloči, če se sploh vzamejo v pretres ali če se morajo izročiti posebnemu odboru ali nadzorništvu, ali pa načelnistvu, da se o njih poroča v bodočem občnem zboru. Ti predlogi se morajo postaviti na dnevni red bodočega občnega zbora.

PODLISTEK

W. Collins:

BREZ IMENA (11)

Roman.

Gospa Vanstone je smatrala z ozirom na dolgoletno prijateljstvo guvernante umestno razodeti gospodični Garth vzrok nenadnega odpotovanja. Gospodična Garth se je bržkone užalila zaradi skrivnostnega odpotovanja, dasi ni tega pokazala. Tudi se je morda vprašala, kako je prišlo do tega, da se gospa Vanstone vmešava v opravke svojega moža.

Vse te dvome pa ji hoče, kolikor se nje tiče, razprišči. Spremila je moža v London, da bi se posvetovala z znamenitim zdravnikom v jako kočljivem in delikatnem vprašanju. Slo se je namreč za možnost, da postane še enkrat mati.

Prve tozadevne znake je smatrala zgolj za domišljijo. Dolgoletni presek po rojstvu nje-nega zadnjega otroka in s tem porodom zve-zana težka bolezen in končno njena leta — vse to je govorilo proti takim domnevam. In vendar je slednjič uvidela, da se mora posveto-vati z zdravnikom. Ni hotela pa vznemir-

jati svojih otrok s tem, da bi poklicala v hišo zdravnika. Zdravniška preiskava je sedaj nje-nom domnevo potrdila in ona pričakuje s strahom konca početja, ker se boji katastrofe. Zdravnik si je sicer prizadeval razprišči njene pomisleke glede njene starosti in njenega zdravja, toda njegova vprašanja so jo uverila, da je sam v skrbeh za njo.

Gospa Vanstone ni hotela povedati svoji prijateljici svojih domnev, dokler so bile samo domneve, zato pa ji sedaj vse odkrito razodeva v upanju, da ostane stvar med njema tajna. Najboljše bo, če prepusti vse bodočnosti in se ne vznemirja. Na trindvaj-setega tekočega meseca se bodo bržkone vsi srečno sešli. S tem poročilom in z običajnimi pozdravi je zaključila pismo, toda ravno iz tega zaključka si bral njeno zmedenost.

Prvi občutek, ki ga je gospodična Garth imela po prebranem pismu, je bilo pomilo-vanje gospo Vanstone. Pozneje pa so jo po-pedli nemirni dvomi. Ali je bila ta razlaga v resnici zadovoljiva in izprana? Dejstva so govorila proti temu.

Gospa Vanstone je zapustila hišo dobre volje in to njeno veselo razpoloženje pred obiskom zdravnika in dalje njena starost in njeno telesno stanje, vse to so bile okoliščine, ki niso mogle opravičiti njenege vselega

razpoloženja. Ali ni bilo pismo iz New-Or-leansa v nobeni zvezi s potovanjem — zakaj pa je tako pozorno dvignila svoj pogled, ko je bčerka omenila pisemsko znamko? Vse je kazalo, da je še kakšen drug vzrok temu potovanju.

In če je bilo to res, potem je sledil zelo neprijeten zaključek. Gospa Vanstone je bila v eni točki popolnoma odkritična z gospo-dično Garth, hoteč ji dokazati s tem svoje prijateljstvo in zaupanje, toda prikrivanje v drugi je užalilo njen odkriti in pošteno zna-čaj.

Sicer pa je bilo eno gotovo: zakonec sta se imela vrniti trizadnjetega; kdo ve, koliko novih odkritij bosta prinesla s seboj!

ČETIRTO POGlavJE

Toda nič novega nista prinesla. O vzroku potovanja se ni nič govorilo, njegov namen je bil očitno dosežen, zakaj oba sta bila kakor po navadi. Ali je bila domača revolu-cija že pri kraju in tajnost za vedno odkrita?

Toda nič na svetu ne ostane vedno prikrito. Zlato, ki je stoletja nesmetano ležalo v globinah pride nekoga dne samo na površje; plesk postane indolent, zakaj pokazuje ele-dove stopnje in valovi vržejo utopljena na suho. Celo ggeni ohrani v pepelu tvarine, ki

jih je požgal. Sovraštvo privre iz oči iz skriv-nega hrama miali, in ljubezen najde Judeža, katero on izda s poljubom. Kamorkoli se ozremo, vidimo da je odkritje naravni zakon, pred katerim ne ostane nobena skrivnost prikrita.

Prvi dogodek po povratku Vanstonejev, neki jutranji obisk, je razkril tajno.

Tri dni po povratku gospodarja in gospo-di-ne so se sedele ženske članice družine v zajtrk-kovalnici. Iz okna se je videl cvetlični vrt in grmovje, ki je bilo ograjeno s plotom in do katerega si prišel s ceste skozi mrežasta vrata. Nenadoma je zakrpal zapah na teh vratah in to škripanje je vzbudilo pozornost družbe, v kateri je ravno kar zavladal be-sedni odmor. Magdalena je prva stopila k oknu, da bi videla, kdo je prišel.

Čez nekaj trenutkov se je pokazala na vrtni stazi moška postava, in ko je prihajala bliže, se je Magdalena naglo obrnila in naz-najala, da je prihajajoči možki gospod Francis Clare.

Tako najvišnji gospod je bil sin najstarej-šega znanca in najbližjega soseda gospo-da Vanstoneja.

Gospod Clare starejši je stanoval v ne-znatni hiški onstran grmovja, ki je tvorilo

mejo posestva Combe-Raven. Bil je iz stare družine, toda njegovi predniki mu niso dru-gega zapustili kakor veliko knjižnico, ki je napolnjevala vse sobe in celo hodnike in stopenišča. In tudi ga ni nič na svetu zanimalo razen njegovih knjig. Bil je že mnogo let vdo-vec, toda ni prikrival, da prenaša izgubo svoje žene s filozofsko udanostjo. Svoje tri sinove je smatral za potrebno domače zlo, ki je neprestano motilo svetost njegove de-lavne sobe in naruševalo nedotakljivost nje-govih knjig. Če so šli otroci v šolo, jim je gos-pod Clare dejal: »Bog z vami!« a sam pri sebi: »hvala Bogu!« Svoje skromne dohodke in svoj še skromnejši dom je prenašal z uje-dljivo ravnodušnostjo. Samega sebe je ime-livo ravnodušnostjo. »Gospodinjstvo pod pogojem, da se ne sme dotikniti njegovih knjig. Njegova priljubljena pesnika sta bila Horac in Pope, njegova glavna filozofa Hobbes in Voltaire. Gibanje in sveži zrak eta mu bila zoprna in če je šel na izprehod si je izbral vedno isto in rjajbolj pusto pot. Bil je grbast in žavahnega temperamenta ter zelo skromen v jedi in pijači. Glede svoje osebe je bil kar najbolj nemaren in umazan in rad se je hvalil, da se je otrešel vseh clo-veških predsodkov.

Vesti z Goriškega

GORISKI POKRAJINSKI ODBOR tržaškega političnega društva **Edinost** naznanja občinstvu, da uradno v Goričnici Carducci 7/1, in da sprejema nevaljane stranke vsak ponedeljek in četrtek dopoldan. Podeljuje nasvete v zadevah vojne odškodnine, pokojnine za invalide, vdove in sirote, izmenjave denarja, terjatev in dolgov in izmenjave v drugih zadevah.

Tolminski občinski svet razpuščen. Po demisiji podžupana Mraka in občinskega svetovaleca Kraglja smo predvidevali, da bo tolminski občinski svet razpuščen in da postane Mrak komisar. Tako se je tudi zgodilo. Tolmin ima Mraka za komisarja. Za Tolmince bo sicer komisarjenje Mraka težka preiskunja, ki bo zahtevala tudi gotove žrtve, toda prepričani smo, da bo tudi Tolmin ravnateljstvo možno prenašal svojega Mraka kakor prenaša Kanal svojega Peternele.

Po temnem mraku napoči tudi Tolmincem dan svetlobe in Videm bo zopet za en dokaz bogatejši, da tudi železna pest ni v stanu razbiti tridih slovenskih glav.

Načelniki kmetijskih šol na Goriškem. Kot smo že svojčasno poročali, bodo uvedene na Goriškem po vzoru iz starih pokrajinskih kmetijskih šol, ki bodo imele svoje seje v Goričnici, Tolminu, Ajdovščini in Cervinjanu. Sedaj so bili imenovani od ministrstva za narodno gospodarstvo sledeči načelniki: za goriško podrajnateljstvo dott. cav. Detalmo Tonizzo; za posebni oddelek sadje-in vinorodje za Brda in vipavsko dolino s sedežem v Goričnici dr. Peter Vallig; za tolminski oddelek inž. Lucijan Velicogina in za cervinjski oddelek dott. Alfredo Ortali.

Kar smo že takrat omenili, to ponavljamo tudi danes: ako ti gospodje ne znajo slovenskega jezika, potem je njih strokovna delavnost že vnaprej obsojena na neuspeh in je škoda vsakega denarja, ki se v to vrsto potroši. Sicer pa po dosedanjih skušnjah gospodi in Vidmu in v Rimu ne gre za kake strokovne uspehe, za gospodarski in kulturni napredek naših krajev, nje gre predvsem za politične uspehe, kar nam v dovoljni meri dokazuje postopanje z našimi sodniki. Da pa tudi politični uspehi ne bodo dosegli, to nam zopet dokazuje dott. Matteo Marsan v Tolminu.

Vladne podpore. Goriški državni knjižnici je nakazala vlada letno podporo v znesku 60.000 lir pod pogojem, da prispevata tudi goriško mesto in furlanska pokrajina z letnim zneskom 10.000 lir, tako da bi skupna podpora znašala letnih 80.000 lir. Goriški mestni svet je že odobril letno podporo v znesku 10.000 lir in tudi furlanska pokrajinska uprava se bo najbrže odzvala prošnji. Goriška državna knjižnica, ki šteje okoli 100.000 knjig, je produkt lujze treh knjižnic, in sicer nekdanje licejske, mestne in deželne knjižnice.

Istotako je naklonila vlada za gozdarsko razstavo v Tolminu znesek 20.000 lir, vsled česar ima odbor dosedaj na razpolago že nad 30.000 lir.

Bremena zaostalih davkov. Goriškim trgovcem in obrtnikom se krivijo hrbti ne samo pod težo bremen sedanjih davkov, ampak še bolj pod težo zaostalih neposrednih davkov, katere morajo v obrokih odplačevati in ki so jim bili visoko odmerjeni. Ker so v strahu za svoje hrbtenice, so poslali v Videm deputacijo s prošnjo, da se jim to nezno breme vsaj kolikor mogoče olajša.

Delavnost »Zelenega križa«. Goriški »zeleni križ« je otvoril podružnico v Podgori in v Sani ob Soči. Nedavno je sklenilo vodstvo te človekoljubne ustanove omejiti svojo delavnost le na gotov pas v goriški okolici, sedaj pa

z veseljem ugotavljamo, da se delokrog te prepotrebne ustanove čimdalje bolj širi.

Umetniška razstava. Po Veliki noči je končno prispela celotna zbirka slik slovenskega umetnika Vena Piloni, ki so bile takoj izložene na goriški umetniški razstavi. Včerajšnja »Voce di Gorizia« prinaša izpod peresa zgodovinarja umetnosti Antona Morassi simpatičen članek o ajdovskem umetniku. Goriškim Slovincem ponovno toplo priporočamo, da si ogledajo dela naših in furlanskih umetnikov — zlasti sedaj, ko so razstavljene tudi Pilonove slike — in jih opozarjamo, da se razstava završi že dne 30. t. m. Vstopnina znaša le neznamen znesek 2 lir.

Nezgodba Pepi Smata. Kdo ne pozna v Goričnici Pepi Smata? — Cim se oglašajo iz zvonika katedrale goriške cerkve zvonovi, pa naj plakajo k pogrebu, pa naj veselo pritrkavajo k prazniku, je že Pepi Smat zavrnil, ki poma-ga zvoniti. Pa naj ima kakoršnokoli delo po rokah, pesem zvonov deluje na njega s tako neodoljivo silo, da začne takoj delo stran ter hiti na zvonik cerkve, odkoder se oglašajo zvonovi.

O velikonočnih praznikih so veselo pritrkavali v farni cerkvi na Placuti in seveda je bil tudi Pepi Smat zavrnil. Toda takrat bi kmalu njemu odzvonilo. Na zvoniku mu je namreč spodrsnilo in on se je zopet spodrsnil po stopnicah. Pri tem spodrsavanju in drsanju se je siromak precej odrazil in oribal, tako da je moral praznovati praznike v goriški bolnišnici.

Ognja varuj nas, o Gospodi V Solkanu je zgorel Ivanu Bašinu senik. Le hitri pomoči domačinov se je zahvaliti, da ni zahteval oge-nj večjih žrtve.

V Sempasu se je istotako vnel senik Josipa Cermanika. Toda tu se ogenj ni omejil samo na senik, ampak je upepelil tudi hišo obstoječo iz kuhinje in dveh sob. Škoda znaša nad 15.000 lir. Postopja so bila zavarovana proti požaru.

Pretep, umor in samomor. V Dolu pri Tolminu se je minule dni odigral krvav dogodek, ki je razburil Tolmin in okolice.

26-letni Mihael Kavčič v Dolu je premožen in varčen posestnik, ki si je pridobil lepo premoženje. Njegov oče Andrej pa je zapravljal, ki je od sina zahteval vse novo in nove podpore, vsled česar je že večkrat prišlo med njima do burnih scen. V torkel sta prišla k Mihaelu oče Andrej in njegov mlajši sin Franc. Med njimi je prišlo zopet do novega prepira, ki je pa takrat imel usodne posledice. Oče in brat sta skupno napadla Mihaela, ga vrgla na tla in, medtem ko je oče tiščal sina k tlom, je zabodel mlajši brat Franc svojega starejšega brata z dolgim kuhinjskim nožem v stegno in mu zadal globoko rano. Ranjenca je pre-peljal »zeleni križ« v goriško bolnico, kjer visi vsled prevelike zgube krvi med življenjem in smrtjo.

O praznikih so se sprli med seboj v neki gostilni v Čepovanu Josip Suligoj ter Filip Suligoj in Josip Muravec. Preprič je bil baje politične narave. Konec politične debate je bil ta, da je obležal Josip Suligoj mrtev na tleh, Filipa Suligoja in Murova pa so odvedli ka-rabinirji v goriške zapore.

18-letna Terezija Pecar iz Ločnika, služkinja pri urarju Rissdörfferju, je izpila s samomorilnim namenom močno dozo lizola. Njen namen se ji je tudi posrečil, kajti na lice mesta prihiteli zdravnik ni mogel ugotoviti drugega kakor smrt. Pecarjevo sta gnala v smrt bolelost slovesa od zaročenca, ki je odšel k vojakom in strah, da se ji izneveri.

gla ostati osamljena in omejena le na »Eskomptno banko«, temveč je grozila mnogo obsežnejša in nevarnejša katastrofa. »Eskomptna banka« je zalagala veliko število industrijskih podjetij, ki so bila odvisna od njene kredita. Ko je zaprla svoja okna, je torej nastalo verlesno vprašanje, kaj bodo začela ta podjetja brez prepotrebne kreditov. Neizogibna posledica je bila zaprtje in ustanovitve dela ter odpuštev delavcev. Vse to pa v l. 1922, ko je bilo vrenje med italijanskim proletariatom na vrhuncu in ko ni nikakor kazalo pomnoževati vrste brezposelnih.

Upoštevaloj tedanjih političnih, gospodarskih in finančnih položajev v Italiji si je vlada prizadevala na vse kriplje, da bi »Eskomptno banko« izklopala iz blata in jo rešila. To so zahtevali tudi ozirni na italijanske kredit v ino-veststvu, kajti propast tako močne banke je moral imeti tudi v tej smeri najnevarnejše posledice. Rešitev pa je bila v gotovem denarju, ki ga je bilo treba najti in ga dati na razpolago banki in z njo združiti industriji, da si opomoreta. V ta namen se je ustanovil pod okriljem vlade »bančni konsorcij«, ki naj bi priskočil »Eskomptni banki« na pomoč s kreditom 600 milijonov lir. Toda kmalu se je izkazalo, da tudi ta pomoč ne bi več zadostovala in tedaj je bila usoda »Eskomptne banke« zapечатena. Na mesto konsorcija za rešitev banke je stopil »likvidacijski konsorcij«. Likvidacijsko postopanje pa ni imelo uspeha, ker ni dovedlo do poravnave, in tako je prišlo do falimenta.

To bi bila na kratko in v najglavnejših potezih predzgodovina sedanjega procesa proti tedanjim upraviteljem »Italijanske eskomptne banke«. Med njimi je par senatorjev, ki se morajo zagovarjati, z drugimi vred radi raznih nedovoljenih špekulacij in sleparij na škodo Italijanske eskomptne banke.

Glavni obtoženec je kom. Angelo Pogliani, kateri ni bil — kakor naglašajo obtožnica — samo član upravnega sveta banke, temveč tudi član upravnih svetov kakih 70 industrijskih podjetij, ki jih je finansiral »Eskomptna banka«. Pri 27 izmed teh podjetij je bil Pogliani predsednik upravnih svetov, pri 3 podpredsednik in pri 40 svetovalec. Italijanska eskomptna banka je bila upnica vseh teh podjetij, a nad polovico jih je bilo popolnoma insolventnih. L. 1919. je prejel kom. Pogliani 420.000 lir kot svojo plačo, dalje 180.000 lir za zastopniške stroške in 821.000 kot delež na dobičku. Za leto 1920. pa je prejel: plača 420.000 lir, za zastopniške stroške 180.000 lir in 43.547 lir kot delež na dobičku.

Glavna obtožba, radi katere so prišli upravitelji falirane banke pred najvišji sodni dvor, pa je v tem, da so dajali delničarjem dividende, ki stvarno niso obstajale, ter na ta način odkodovali banko za 25.000.000 lir.

Naročajte in širite »EDINOST«

Borzna poročila.		
ogrnke krome	0.08	—0.03
svetilske krome	0.0815	0.0820
čokoladovke krome	0.08	0.0815
dolarji	97.85	97.85
marka	11.35	12.—
dolarji	22.80	22.45
fr. oski franki	141.—	142.—
švicarski franki	806.—	400.—
angleški funti papirnati	97.90	98.15

Šola Berlitz
Trst — Via Torre bianca št. 21.
28. aprila.
Začetek novih tečajev:
ANGLEŠČINE
FRANCOŠČINE
ITALJANŠČINE
NEMŠČINE
SPANŠČINE
PORTOGALŠČINE
SRBO-HRVAŠČINE
SLOVENŠČINE
Vpisnina: 369
ob delavnih 9-21, nedeljah 10-13

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu
registrovana zadr. z neomejenim jamstvom
Via Pier Luigi di Palestrina 4, pritličje
Obreštuje navadne hranilne vloge po
5%
Večje vloge, vezane na odpoved po dogovoru.
Sprejema tudi vloge na tekoči račun
13 v DINARJIH
ter jih obreštuje pod najboljšimi pogoji.
Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune
Posoja hranilne pušice na dom.
Daje posojila na poroštvo, zastavo vrednostnih papirjev ali dragocenosti.
Urodne ure od 9-1 zj. od 1/4-1/6 pop.
Pešna hranilnica račun št. 11/127. Tel. 15-64.

Najstarejši slovenski denarni zavod.
Tržaška posojilnica in hranilnica
registrovana zadruga z omejenim poroštvom
uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torrebianca št. 19, I. n.
Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obreštuje
po 4%
večje in stalne vloge po dogovoru.
Daje posojila na knjižice, menice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.
Urodne ure za stranke od 9 do 13.
Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt
Št. telef. 25-67.

Insertirajte v „Edinosti“

POZIV.
Podpisani dr. Dioniz Godina, Trst, Via Torre bianca 41, kot zastopnik in likvidator Kmetijske zadruge, r. z. z. o. z., v likvidaciji, v Trstu, pozivljamo vse članke-zadružnike te zadruge, da plačajo v 14 dneh in v moje roke znesek L. 72.— (sedemdeset in dve). Ta znesek je vsaki član dolžan plačati v pokritje zube likvidacijske bilance gornje zadruge glasom sklepa 3. izrednega občnega zbora dne 13. 4. 1924 in sicer na podlagi v zadružnih pravih označenega in prevzetega jamstva ter na podlagi razdelilnega načrta sodnijskega izvedenca Josipa Pertota, dne 2. aprila 1924. Člani, ki se na ta poziv ne bodo oglašili, bodo morali nositi troške opominjalnega pisma, troške eventualne tožbe in eksekucije.
TRST, 19. aprila 1924.

Gospodarsko društvo na Proseku
reg. zadr. z om. zavezo
vabi na

19. redni občni zbor
ki se bo vršil

v nedeljo, dne 4. maja t. l., ob 1. uri popoldne v lastnih prostorih
s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelnika.
2. Poročilo nadzornika.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1923.
4. Volitev novega odbora.
5. Slučajnosti.

PROSEK, 26. aprila 1924. ODBOR.

Posojilnica in hranilnica na Opčinah
registrovana zadruga z neomejeno zavezo
vabi na

redni občni zbor
ki se bo vršil

dne 4. maja, ob 1. uri pop. v društvenih prostorih
s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelnika.
2. Poročilo nadzornika.
3. Odobritev letnih računov za leto 1923.
4. Volitve.
5. Revizijsko poročilo.
6. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi Načelnstvo.
V slučaju nezadostne udeležbe, se vrši občni zbor, glasom § 35 zadružnih pravil, pol ure kasneje.

Zobozdravnik dr. Lojz Kraigher
specialist za bolezni v ustih in na zobeh
sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška opravila
v Goričnici, na Travnika 20 (Piazza della Vittoria 20)
od 9-12 in od 3-5.

MIRODILNICA MARIO FERLIN
Sv. M. Magd. zbornja 2 Bivio. Tel. 774
prodaja na debelo in drobno.
Barve, laki, čopiči, šipe, žebliji, cement, sadra itd. Postrežba na dom.
Bogata izbira slikar. vzorcev (štampon.)
Velika izbira cepilnih potrebščin.

RAKOS & C. O
1rst — Via Milano, 19 Telefon št. 36-34
Zastopstvo pisalnih strojev
ADLER
Zaloga rabljenih strojev, trakov in kopirnega papirja po konkurenčnih cenah.
Poprave pohištva za urade. — Zaloga pisalnih strojev IDEAL. (11)

Kmetovalci pozor!
Žveplo, galico, žveplatnike, škropilnice, gumijevе trake za cepljenje, kose „Merkur“, semena, umetna gnajla, klajno apno, laneno seme, pluge, drugo kmetijsko orodje i. t. d.
prodaja po najugodnejših cenah
KMETIJSKO-TRGOVSKO DRUŠTVO D. BOLONIC & C.
Trst, Via Raffineria 4 — Tel. 36-75.
Opazka: Ponudite nam Vaše pridelke: drva, oglje, vino, zgodnjo zelenjavo, krompir itd. (228)

OBLEKE po meri
na obroke
iz volnenega, anglešk. blaga, kroji l. vrste
po L. 390.—
Krojačnica M. ZANARDO, Trst
Corso Vitt. Eman. III. 26/I
Zaloga tu- in inozemskega blaga po konkurenčnih cenah.

Pri tvrdki
Giuseppe Struchel
Trst, Via Mazzini, vogal Via S. Caterina
bogata izbira volnenega blaga in bombaževinastega blaga, svilenine, perila, nogavic, pietenin, rokavic, svilenih šerp, zaves, modercev, okraskov, vezovin in čipk.
Dnevno novi dobodi zadnjih sezij-skih novosti po tovarniških cenah.

Najboljši šivalni stroji so
I. R. I. Najboljši material. Največje jamstvo.
Brezplačen pouk v vezenju.
Posebni stroji za šivanje in vezenje L. 570.—, zaklopni z dvema predalom L. 720.—, izbira inozemskih strojev po najzmernejših cenah.
Zaloga šivalnih strojev in potrebščin
24 Cerviniani, Trst, Via G. Carducci 27
Na zahtevo se pošljejo ceniki.

Prenočišče
Trst — Via della Geppa 18 — Trst
Najbližnje južnega kolodvora. Električna razsvetljava. — Modern komfort. — Sobe od L. 6.— naprej. Govori se slovensko.

NA OBROKE
Moške obleke, izdelane in po meri, dežni plašči, obuvalo, tailleurs in ženski izdelki, blago voilè, vsakovrstno perilo itd. itd.
Konkurenčne cene. Najboljši pogoj.
Krojačnica I. reda
Via XXX ottobre 3/I. — Tel. 39-20
Prodaja na obroke.

Iz tržaške pokrajine

Pliskovica. Castiti gospod pater Marijan Sirca, mašnik frančiškanskega reda, je praznoval dne 14. decembra 1923. petdesletnico, odkar je bil preobleden v redovnika. Vstopil je v red dne 14. decembra 1873. Rojen je bil naš rojak dne 7. januarja 1854. v Pliskovici na Krasu. V mašnika je bil posvečen 22. marca 1878., torej je mašnik že 46 let. Bil je gvardian v samostanih na Sv. Gori, na Kostanjevici, v Zagrebu, pri Novi Štifti itd. Sedaj živi v samostanu v Brezicah ter je bolan na nogah, da težko hodi. Nam Primorcem je dobro znan zaradi svoje prijaznosti in ljubeznivosti. Bil je goreč govornik v cerkvi. Na Sv. Gori ga zelo pogrešajo.

Njegov brat pater Ambroz Sirca, tudi frančiškan, je sedaj misijonar v Sev. Ameriki. Govori slovensko, hrvaško, nemško, italijansko, angleško in francosko, latinsko in to perfektno.

Patru Marijanu častitamo iz vsega srca ki jubileje vrnil mu želimo mnoga srečna leta in da bi se vrnil v našo domovino!

Ad multos annos!

Loterijske številke
izrečane dne 26. aprila 1924.

Bari	46	10	18	75	22
Firenze	60	68	69	19	61
Milano	42	54	20	42	51
Napoli	79	11	55	12	23
Palermo	9	25	33	7	68
Torino	73	70	50	59	4
Venezia	87	88	42	7	6

Gospodarstvo.
Proces radi falimenta Italijanske eskomptne banke (Banca di Sconto).

V četrtek se je začel v Rimu proces proti upraviteljem »Italijanske eskomptne banke« (Banca di Sconto), ki je bila eden izmed najmočnejših italijanskih denarnih zavodov. Proti koncu l. 1922, mu je grozil popoln polom. Nad 400.000 upnikov Eskomptne banke je bilo po tej krizi hudo prizadetih. Usoda tolikih ljudi, ki so imeli priložnost z enim mahom ob ves svoj prihranek in med katerimi je bilo mnogo taktih, ki so si ga utrgali naravnost od ust, je prisila vlado, da se je začela že takoj pri prvih znakih grozeče nevarnosti bržgati za banko z namenom, da bi omogočila njeno rešitev.

V ta namen je izdala vlada razne ukrepe, med katerimi naj omenimo predvsem proglašitev moratorija. Moratoriju je sledilo takoj zaprtje Eskomptne kanke, saj je bil itak izdan radi nje kakor ravnokar omenjeno. Obenem je izdala vlada takrat (v začetku l. 1922.) tudi odlok, kateri je določal stroge kazni proti vsakomur, ki bi širil razburljive vesti o splošnem gospodarskem in finančnem položaju v državi. V Rimu so se vršila dan za dnem pod vodstvom ministrov posvetovanja in pogajanja za rešitev ogrožene banke. Tedanji gospodarski položaj je bil namreč tak, da kriza ni mo-